

Kørekultur, korruption og kulturelle oplevelser

Landevejen fra Mostar i Hercegovina til Podgorica i Montenegro tager os med gennem ubeboede smukke landskaber. Blot en times kørsel efter at billedet er taget, samler vi en cirka 60 årig kvinde og hendes mange bærepøser op.

Denne del af vores far-søn-rejse tager os ud på Balkan-vejene, hvor vi møder både skiftende kørekultur, rå natur og hverdagens korruption. Et roadtrip, der balancerer mellem uro, eventyr og uventet venlighed

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

Tredje- og næstsidste del af far-søn-rejse-brev er et autentisk roadtrip, det foregår nemlig i udlejningsbil.

Sønnen ønsker sig en model med automatgear, men siden det er undertegnede, der skal køre, bliver det manuelt gear. Bjergkørsel med automatgear har jeg dårlige erfaringer med.

De første minutter skal man lige lære bilen og folks kørekultur at kende. Kørestilen er ikke så aggressiv, som først antaget. Måske fordi man mest lægger mærke til dem, der kører vildt og ubehersket.

Så afsted ud af Mostar i østlig retning med kurs mod Podgorica, Montenegros hovedstad.

Det er en ubetinget god følelse at gå på opdagelse i et helt nyt land. Vi er fulde af forventning. Blot 20 km senere lyser en rød advarselstrekan i displayet. Åh nej, hvorfor nu det. Der viser sig en

tekst på skærmen på bosnisk. Vi ringer til udlejeren, der siger, at bilen ønsker sig lyserød kølervæske.

Det ønske opfylder vi på en tankstation. Tankpasseren fylder diesel på, der er ægte manuel betjening. Området, som vejen fører os igennem, er ualmindelig øde, men med nogle meget flotte naturscenarier. Skønt med egen bil, så man kan holde ind og stå og dyrke situationen lidt. Vi passerer »grænsen« til Srbska Republika, der er markeret med et gigantisk skilt i vejsiden. Det virker provokerende på folk fra Bosnien-Hercegovina, der ikke har nogen »velkomst« opsat i den modsatte retning.

Kvinden uden tænder

Nogle mænd står og bakser med et stort serbisk flag. I midten af absolut ingenting samler vi en tynd cirka 60-årig dame op. Hun står i vejsiden med nogle store hvide bærepøser, men der er ingen beboelser at se. Hun har været på familiebesøg, siger hurtigt en masse på et uforståeligt sprog og virker forvirret, men da vi har fået hende installeret på

bagsædet med poserne, slår hun over i et nogenlunde forståeligt engelsk. Hun fortæller, at hun for nylig er faldet og har slået tænderne ud, men ikke har de 700 euro, der skal til for blot at komme i gang hos en tandlæge. Hun tager et mundbind på, men understreger, at det ikke er, fordi hun har noget smitsomt. Hun skal med helt til hovedstaden.

Det dumme svin i teamet

Som vi nærmer os, går det op for os, at vi ikke finder frem til lejligheden uden et montenegrinsk sim-kort i telefonen. Vi sætter vores yderst taknemlige passagerer af og parkerer ved fortovskanten ved en trafikeret boulevard. Her holder i forvejen tre-fire biler, og man kan ane omridset af nogle parkeringsbåse. Jeg er vel gået 10 meter væk fra bilen for at finde en, som kan oversætte, hvad teksten i telefonen betyder, da min søn højt råber: »Far, far« efter mig. En stor gul lastvogn, - et salatfad, - er kørt op på siden af vores bil og har placeret en kran med noget hejseværk hen over den. »Kommunens Trafikafdeling« står der på den. Jeg styrter desperat hen og forklarer til en cirka 30-årig mand, at vi netop er ankommet og er turister fra Danmark. Han peger over mod sin kollega, der netop har færdiggjort en highfive med en bekendt på fortovet. Han viser sig at være det rigtig dumme svin i teamet. Jeg hælder vand ud af

ørerne i stride strømme: »Vi er lige kørt ind i landet og har holdt her i under et minut«. »Welcome to Montenegro« råber manden iskoldt triumferende.

Han kan se, at det er en udlejningsbil og har taget et billede af nummerpladen og viser mig det på sin telefon. Han påstår, at bøden er på 125 euro, men hvis vi giver ham 50 i hånden, kan han slette billedet. Ellers lander regningen hos ham, vi har lejet bil af. Det er en virkelig træls forhandlingssituation med en korrupt idiot. »Vi har ingen kontanter« forsøger jeg. »Der ligger en bank der«, svarer han og peger lige bag mig. Jeg tænker, så det knager, mens vi diskuterer. Idioten her, - bluffer han mon bare? Han har jo trods alt endnu ikke bilen stående bag på lastvognen. Efter højst

BALKAN-REJSE

Tre af mine fem børn har jeg slæbt med på dannelsesrejse til Latinamerika i en måned, når de fyldte otte år. De to sidste kom med til Nordportugal og Rumænien. Jeg har også rejst med børnene på tomandshånd, når de var voksne. I den seneste udgave har min 18-årige søn Marius og jeg været i Bosnien-Hercegovina og Montenegro i 13 dage. Den rejse er der blevet fire artikler ud af. Denne artikel er nummer tre i rækken.

Frisør Marko er i gang i sin hyggelige salon til efter kl. 20 på en helt almindelig hverdag. Kunderne bydes på halvliters Tuborg, cigaretter eller en lille skarp.

Niagara Falls uden for Podgorica i Montenegro har kun navnet til fælles med søsteren i Amerika. Om efteråret er det fuldstændig drænet for vand.

I Katedralen for Kristi opstandelse i Podgorica kan man opleve et usædvanligt maleri hvor Tito, Marx og Engels (øverst midtfor) befinder sig i helvede.

Tæt ved vores lejlighed i Podgorica går vi gennem en stor kirkegård. Mange gravsten er med portrætter af afdøde og væsentlig større, end vi er vant til.

tre-fire minutters hurtige overvejelser beder jeg sønnen hurtigt stige ind, og vi kører fra stedet og ned ad en sidegade. Her finder vi en tom p-plads, men tør ikke efterlade bilen. Vi standser en kvinde på fortovet og fortæller historien. Hun insisterer på at betale for vores parkering.

Fantastisk søde

De mange lokale, vi møder de følgende to døgn, er alle fantastisk søde og taler flydende engelsk.

Havde vi mødt en, der var blot halvt så dum, var vi formentlig flygtet ud af byen over hals og hoved. Med nyt simkort i telefonen finder vi let lejligheden, og alt er godt. Altså næsten godt, for det har været en virkelig ubehagelig velkomst, og det rumsterer naturligvis stadig i baghovedet, om vi får eftersendt en bøde på 125 euro. Vores bil med BiH (Bosnien) kendetegn er den eneste, vi har set, så den har lignet en pyntet lagkage i selskab med de andre MNE-kendetegn biler.

Senere på dagen fortæller jeg historien til en lokal: »That's how those guys work«, svarer han og tilføjer: »men 50 euro er alt for meget«. Det er lidt specielt, at det er alment kendt, at kommunalt ansatte truer sig til skattefrie lommepenge.

Om aftenen kommer vi tilfældigvis forbi en musikbutik, der viser sig at

være landets største. Sønnen får abstinenser, da han får øje på el-bas udvalget og giver en lille koncert. Tæt herved er vi tilbage ved åstedet med bil-hajerne, og vi køber os et par velfortjente rullekebab hos en »Original Berliner Döner«.

På vores rejse har vi booket lejligheder af følgende grunde: Det er billigt, og der er god plads. Der er køkken med køleskab, og så har man en følelse af at bo blandt lokale frem for sammen med andre turister på et hotel. Ulempen er, at det altid er grimt: Ingenting på væggene og mangelfuldt køkkengrej. Ting der ikke virker. Lamper i loftet (ingen senge-lamper) med blåhvide pærer. Det går fint i en begrænset periode, men man bliver særligt glad ved tanken om at komme hjem til levende planter, tæpper og hygebelysning.

Frisør med Tuborg

Om aftenen har vi en fin oplevelse. Vi tørner ind hos frisør Marko kl. 20. Frisøren, med hestehale, er godt i gang. To kunder sidder med hver sin halvliters flaske-Tuborg og ryger smøger. Han har arbejdet 10 år som frisør på Manhattan og fået to børn. Nu er de alle i Podgorica. »I'm stuck here«, som han udtrykker det og kommer pludselig i tanke om, at han har glemt at byde på øl. To smøger og en rakija (grappa) senere forlader vi salonen. Sønnen nu med smart feriefrisur.

Dagen derpå har vi fire programpunk-

ter. Det første er Katedralen for Kristi opstandelse. Her møder vi et vægmaleri fra helvede. Et grimt ormeligende væsen sluger nogle stakler, mens Marx, Engels og Tito venter på deres tur. Meget specielt. Bilen efterlades til sin egen skæbne en halv time på en p-plads. Vi kan bare ikke finde ud af at registrere den. Enkelte biler har en 2,40 euro p-bøde siddende i vinduesviskeren. Vi kalkulerer med, at de to tosser med den gule lastbil vel ikke kan være i alle hjørner af byen.

Tørlagt vandfald

Næste stop er Niagara Falls i byens udkant. Et par enkelte andre turister parkerer for at opleve det storslåede naturfænomen, men der er ikke meget mere vand end i en almindelig have-slange på denne tid af året. Det ligner mest en 20-30 meter bred støbt cement-dæmning.

Der er også en »Restoran Niagara« på stedet. Man fornemmer lidt, at de få andre besøgende går rundt med et underfundigt smil på læben.

Blot fire kilometer derfra ligger den store vingård Sipcanik i en gigantisk gammel Tito-bunker. Vi kører gennem en prægtig indgangsport, forbi en 10 meter høj flaske »Vranec« rødvin og parkerer. En ung mand i tyverne kommer os i møde og påbegynder en lang remse på engelsk: Vi kan komme på rundvis-

ning om toenhalf time incl. et par glas rødvin og bruschetta for 23 euro/pers., eller komme ind i en bar og få et enkelt glas rødvin for 10 euro/pers. Men vi kan absolut ikke få lov til at kaste et hurtigt blik ind i den bar. Det er jo optrækkeri.

De mennesker er vist ikke klar over, at de har at gøre med et par ekstraordinært sparsommelige turister. Vi tager os den frihed at sætte os helt gratis på en udendørs bæk, mens flere af de ansatte med broderet firmalogo bag på de lyseblå skjorter kommer ud for at holde rygepause. Her planlægger vi at besøge borgen på en bjergtop ved Medun forhistoriske by et godt stykke vej nord for hovedstaden. Derom i fjerde og sidste Balkan-artikel.

BOSNIEN-HERCEGOVINA, MONTENEGRO

Bosnien-Hercegovina: Areal: 51.209 km². Indbyggertal: 3.1 millioner. Hovedstad Sarajevo: 275.524 indbyggere. Mostar: 113.000 indbyggere.

Montenegro: Areal: 13.810 km². Indbyggere: 623.831. De facto hovedstad: Podgorica: 156.169 indbyggere. Kotor: 23.481 indbyggere. En typisk mindsteløn pr. måned i begge lande: 4000.- kr.